

Dar jazyků - znovunalezené dědictví

V uplynulých dnech jsme si připomínali dvacet let od *sametové revoluce*. Pro mne osobně to zároveň znamená připomínku jiného výročí. Je tomu necelých dvacet let, co se v mém životě odehrála jiná revoluce – *revoluce duchovní*. Spolu s vnějším pádem *politické zdi* měla padnout i vnitřní *duchovní zed'* ateismu. Stejně jako pro tehdejší společnost, která hledala cesty, jak dál existovat, to znamenalo i pro mne klást si otázku, jak žít dál. A také s kým. Pamatuji si, že jsem před těmi téměř dvaceti lety přicházel ke Kristu a zároveň si volil domov, v němž budu chtít nadále rozvíjet svůj duchovní život. V mém rodném městě nebylo zase tak těžké si vybrat, protože tam kromě římsko-katolické církve a malého sboru ČCE bylo pouze společenství Apoštolské církve. A toto společenství mi již vydatně pomáhalo s prvními kroky ve víře, takže jsem se rozhodl zakotvit tam. Navíc se mi líbilo, jak si tito křesťané říkali *letničtí*. Vlastně jsem zprvu myslel, že si říkají *letní*. A to ve mne vypůsobilo dojem pohody, sluníčka, lehkosti. Říkal jsem si – to bude dobrý domov. Když jsem posléze zjistil, že správná forma pojmenování je *letničtí*, považoval jsem to stále za *archaismus* ke slovu *letní* - vždyť v tom společenství se archaický jazyk (rozuměj jazyk bible kralické) používal velmi často. Místo apoštolové se říkalo „*apoštolé*“, uředníci byli „*učedníci*“ a tak podobně. Teprve později, díky biblickému vyučování, jsem se dozvěděl, že slovo *letnice* pochází odjinud. Tento původně židovský svátek má však přece jen s létem cosi společného. Většinou se slaví na přelomu května a června (výpočet data slavení se odvíjí od výpočtu data Velikonoc) a toto období je u nás spjato s nadcházejícím letním obdobím.

Letničtí tedy své pojmenování nevztahují k *létu*, nýbrž k svátku *letnic*. Tento židovský svátek se začínal každoročně slavit *padesátý* den od oběti podáváníí, k níž byl přinesen snopek na počátku Velikonoc. Bývá také pojmenován jako *slavnost sklizně* či *den prvních snopků* (Ex 23,16). Vzhledem k tomu, že od Velikonoc k tomuto svátku uplynulo sedm týdnů, byl znám také pod názvem *svátek týdnů* (Dt 16,10). V židovské tradici je *Šavuot* zároveň pojímán jako oslava *darování Tóry*. Lid si připomíná *sedmkrát sedm dní* příprav od východu z egyptského zajetí po darování Tóry na hoře Sinaj a považuje přijetí Tóry na této hoře za *přirozené naplnění svobody získané východem z Egypta*.¹ V křesťanské tradici se svátek *letnic* aktualizuje skrze události zaznamenané v prvních dvou kapitolách biblické knihy Skutků. Zde se dozvíme, že právě k tomuto svátku odkazoval Ježíš své učedníky, když se jim čtyřicet dní po vzkříšení zjevoval a vyučoval je o Božím království a následně jim při svém nanebevstoupení přikázal zůstat v Jeruzalémě a čekat na Otcovo zaslíbení, o kterém mluví jako *křtu Duchem svatým* (Sk 1,4-5). Toto zaslíbení bylo logickým vyvrcholením pravd postupně zjevovaných ve Starém zákoně ohledně Ducha svatého. Apoštol Petr zdůrazňuje tuto spojnici se Starým zákonem, když během svého letničního kázání cituje starozákonního proroka Joela: *‘A stane se v posledních dnech, praví Bůh, sešlu svého Ducha na všechny lidi, synové vaši a vaše dcery budou mluvit v prorockém vytržení, vaši mládenci budou mít vidění a vaši starci budou mít sny. I na své služebníky a na své služebnice v oněch dnech sešlu svého Ducha, a budou prorokovat...’* (Sk 2,17). Izraelci nebyli zvyklí na takové univerzální dílo Ducha svatého zahrnující syny, dcery, mládence i starce. Pouze osobnosti typu proroků, králů či soudců byly vedeny Duchem svatým a zmocňovány k nadpřirozené službě. Petr však mluví o tom, že dnem *těchto konkrétních letnic* se působení Ducha svatého rozšiřuje na všechny věřící.

¹ DIVECKÝ, J. *Židovské svátky*. Praha: P3K, 2005. ISBN 80-903584-3-8. str. 16.

V souladu s tím letniční křesťané tento *křest Duchem svatým* považují za normativní zkušenost pro každého věřícího a zároveň ji oddělují od zkušenosti *znovuzrození*. Vysvětlení, proč letniční teologie tyto dvě zkušenosti odděluje, přesahuje kapacitu tohoto článku. V tuto chvíli zůstaňme u toho, že učedníci shromáždění v Jeruzalémě, prožili na den letnic nevšední zážitek. Druhá kapitola knihy Skutků jej popisuje následovně: „*Náhle se z nebe ozval hukot, jakoby se řítíl prudký vítr, a naplnil celý dům, kde seděli. Ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, které se rozdělily a spočinuly na každém z nich. Všichni byli naplněni Duchem svatým a začali mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat*“ (Sk 2,2-4; B21). V ten den bylo v Jeruzalémě shromážděno množství židů ze všech národů na světě, neboť podle nařízení Mojžíšova zákona měli slavit letnice právě tam. Ačkoliv tito židé žijící rozptýleně v mnoha zemích tehdejšího světa rozuměli *aramejštině* jako jazyku jejich domovské země a *řečtině* jako jazyku obecně užívanému, ovládali také jazyk oblasti, v níž bydleli. A právě v těchto konkrétních jazycích nyní slyšeli mluvit ty, na které sestoupil Duch svatý. A nejenom to! Slyšeli, jak těmito jazyky mluví o velkých Božích skutcích.

Ještě několikrát najdeme v knize Skutků popsánu podobnou zkušenost sestoupení Ducha svatého. V osmé kapitole je popsána evangelizace v Samaří. Je zde uvedeno, že když obyvatelé města slyšeli slova Filipa, jednoho z těch, kdo utekli před pronásledováním v Jeruzalémě, a viděli znamení, která činil, byli zasaženi a přijali Boží slovo. Přesto k těmto lidem byli následně posláni apoštolové a ti se za ně modlili, aby i jim byl dán Duch svatý. I když tu není výslovně uvedeno, že by po přijetí Ducha *mluvili v jiných jazycích*, muselo se tam odehrát nějaké viditelné znamení. Kouzelník Šimon totiž dle Písma *viděl*, že na koho apoštolové vloží ruce, dostává Ducha svatého (Sk 8, 18). A tak ačkoliv zde není řeč přímo o modlitbě v *jiných jazycích*, muselo se jednat o nějaké fyzické znamení a dá se v kontextu dalších míst Písma předpokládat, že to byla právě modlitba v jazycích. V desáté kapitole té samé knihy Skutků je totiž zaznamenán příběh Kornélia, zbožného pohana, jenž na základě Petrova svědectví uvěřil v Krista. A následně je uvedeno, že židé doprovázející Petra užasli, že dar Ducha svatého je vylit i na pohany – *slyšeli totiž, jak mluví v jiných jazycích a velebí Boha* (Sk 10,46; B21). Stejně tak je možné uvést příklad zhruba dvanácti mužů z Efezu (Sk 19). Na ně vložil apoštol Pavel ruce zhruba 25 let poté, co se sám obrátil ke Kristu. A výsledek byl tentýž – *sestoupil na ně Duch svatý, takže začali mluvit v jiných jazycích a prorokovat* (Sk 19,6). Jinými slovy, i po mnohých letech zůstává vzor stejný. Jak uvádí současný vedoucí největší americké letniční denominace *Assemblies of God* George Wood ve své knize *Living in The Spirit* (Život v Duchu), znamení *prudkého větru a ohnivých jazyků* se při dalších zkušenostech křtů Duchem svatým v knize Skutků již neobjevovala (alespoň o tom nepodává záznamy). Znamení *jazyků* však ano. Navíc není napsáno, že na den letnic *někteří* mluvili v jazycích a *jiní* například prorokovali či se u nich projevoval jiný dar, nýbrž *všichni* byli naplněni Duchem svatým a začali mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat. Letniční teologie tomu rozumí tak, že *modlitba v jiných jazycích* je prvotní důkaz křtu Duchem svatým a je určena všem věřícím.

Vůči takovému pojetí existují samozřejmě i výhrady. Některé z nich shrnuje například *Stanley Horton* ve své *Systematické teologii*². Nemáme zde prostor se o všech zmiňovat, proto čtenáře odkazují na uvedené dílo. Zde chci pouze uvést, že sama historie svědčí o tom, že si církev s tímto darem neuměla dost dobře poradit. Ještě ve druhém století po Kristu *Polykarpův* žák *Ireneus* hovoří o tom, že v církvi je mnoho těch, kdo mají *prorocký dar* a kdo v Duchu mluví *všemi druhy jazyků*.³

² V češtině vydalo nakladatelství Křesťanský život v roce 2001.

³ BRUMBACK, C. *What Meaneth This?* Springfield: Gospel Publishing House, 1947. ISBN 0-88243-624-4. Str. 90.

Podle knihy A. Butlera *Lives of the Saints* (Životy svatých) například „otec egyptského mnišství“ a zakladatel prvního kláštera u řeky Nilu *Pachomius* byl schopen v Duchu mluvit plyně *řecky a latinsky*, ačkoliv se tomu nikdy neučil.⁴ Přesto již ve čtvrtém století píše jeden z významných církevních otců *Augustin*, že v Bibli sice čteme o mluvení v jiných jazycích v souvislosti se sestoupením Ducha svatého, avšak to „*bylo znamením pro jejich čas*“. A dále se ptá, *zda-li když nyní vkládáme na někoho ruce a ten člověk přijímá Ducha svatého, vidíme, že by mluvil v jazycích?* A jeho závěr je, že pokud i v jeho době lidé přijímají Ducha svatého, avšak rozličnými jazyky všech národů nemluví, je to proto, že *sama Církev nyní mluví jazyky všech národů*⁵. Jinými slovy církev už modlitbu v jiných jazycích nepotřebuje, protože už se rozšířila natolik, že obsáhla všechny národy tehdejšího světa i s jejich jazyky a poradí si i bez tohoto daru. Následné období shrnuje v knize *The Gift of Tongues* (Dar jazyků) její autor A. Mackie následovně: „*Od období církevních otců do reformace... se stal dar jazyků téměř zapomenutým fenoménem.*“⁶

Možná je to proto, že z lidského hlediska není úplně lehké pochopit, *proč* Bůh uděluje takový dar. Teorií již bylo navrženo několik. *Jedna z nich* říká, že *jazyk* je nástrojem, skrze který vychází z člověka nečistota srdce (viz Jk 3,2-6). Bůh tak naproti tomu nadpřirozeně uschopňuje jazyk, aby byl zdrojem dobra a požehnání. *Jiná teorie* hledá analogie mezi příběhem o stavbě babylonské věže (Gn 11,1-9) a dnem letnic (Sk 2,1-12). V obou případech byli lidé jednotní, Bůh sestoupil a výsledkem bylo mluvení v *jiných jazycích*. V prvním případě však šlo o vzpouru vůči Bohu a rozličnost jazyků byla výsledkem *zmatení jazyků*. V druhém případě šlo o pokornou jednotu učedníků před Bohem a výsledkem byla *chvála Hospodinových skutků* v rozličnosti jazyků s následným výsledkem mnoha životů obrácených k Ježíši Kristu. Jak odlišné zkušenosti tedy tyto příběhy vyjadřují! *Ještě jiná* teorie hovoří o tom, že stejně tak, jako Izrael přijal na Sínaji *slova Tóry*, tak přijali učedníci v horní místnosti *slova Ducha svatého*. *Carl Brumback* ve svém klasickém díle *What Meaneth This* (Co tohle znamená?) uvádí sedm důvodů, proč Bůh zvolil *jazyky* (mezi nimi následující: *vnější důkaz, sjednocující zkušenost, odhalení osobnosti Ducha svatého, poukaz na Ducha svatého jako zdroj pravdy* apod.). Přesto se mi líbí slova již zmiňovaného G. Wooda: „*Proč Bůh vyvolil jazyky, se asi tady na zemi plně nedozvíme. Ovšem ačkoliv plně nevíme 'proč', určitě víme 'že' je vyvolil.*“

Ano, ono „*že*“ je totiž velmi důležité. Mnohá „*proč*“ mohou totiž přínos tohoto vzácného daru zastínit. Může nám jich ve skutečnosti vyvstat mnoho. Můžeme se například ptát, *proč* jsme museli tak dlouho čekat na obnovu této zkušenosti v církvi samotné, pokud je tak stěžejní. Již zmiňovaný A. Mackie k tomu říká: „*Lidé většinou nerozvíjejí dar jazyků, pokud nevědí, že tento dar existuje.*“ Jistě to není kompletní vysvětlení. Pravdou však – jak už bylo zmíněno – je, že tento dar byl historií hodně opomenut. O projevech tohoto daru v církvi do období reformace už bylo psáno výše. A podle dostupných záznamů to ani po reformaci nebylo o mnoho lepší. Teprve přelom devatenáctého a dvacátého století přinesl *obnovený důraz* na zkušenost modlitby v jazycích. Výrazněji se tento fenomén v moderních dějinách měl objevovat již na probuzeneckých shromážděních *Edwarda Irvinga* v roce 1831.⁷ Sám Irwing hovořil o tomto jevu jako o *významném znamení* křtu Duchem svatým. Podobně v roce 1875 zažívaly malé skupiny posluchačů tutéž zkušenost během kázání slavného *D.L.*

⁴ Tamtéž, str. 91.

⁵ BURGESS, S.M. *Holy Spirit: Ancient Christian Traditions*. Massachusetts: Hendrickson Publishers. ISBN 0-913573-10-8 str. 189.

⁶ BRUMBACK, C. *What Meaneth That?* Str. 91.

⁷ SYNAN, V. *The Holiness-Pentecostal Tradition*. Michigan: Grand Rapids, 1997. ISBN 978-0-8028-4103-2. str. 87n.

Moodyho na shromážděních Y.M.C.A.⁸. Podle dobových záznamů Moody zanechal skupinky posluchačů rozpálené a lidé v nich prorokovali a modlili se v jazycích. V tomto smyslu někteří hovoří o Moodym jako o *pre-letničním kazateli*. Jiní hovoří o výraznějších projevech tohoto daru již během vln probuzení na americkém kontinentě v letech 1734 – 1859 nebo dokonce v rámci vznikajícího metodistického hnutí. Významně pak ovlivnili rodící se letniční hnutí na přelomu devatenáctého a dvacátého století *Charles Parham*, ředitel *Bethel Bible School* v Topece v USA a následně *William Seymour*, hlavní protagonista slavného probuzení na Azusa Street v Los Angeles. Mnoho by mohlo být napsáno o těchto událostech, avšak zůstaňme u toho, že od událostí na Azusa Street se *letniční hnutí* stalo druhou nejvýznamnější silou v rámci křesťanství (hned po katolické církvi). Podle statistik se dnes 2,1 miliardy lidí považuje za křesťany a z toho se 600 -700 miliónů hlásí k letničnímu nebo (neo)charismatickému hnutí.⁹ Toto znovunalezené dědictví dalo křesťanství nový náboj.

Další *proč* může směřovat k množství lidí, kteří tuto zkušenost nepřijali (a to ačkoliv se za ně někdo modlil podle biblického vzoru se vzkládáním rukou). Není vždy po ruce jednoduché vysvětlení. Mohu v této souvislosti uvést svou vlastní zkušenost. Uvěřil jsem, nechal se pokřtít, ihned se za mne pastoři modlili a vzkládali na mne ruce, dar jazyků jsem však v tu chvíli nepřijal. Díky Bohu že mne i bez této zkušenosti přijali na tehdejší *Letniční biblickou akademii*. Právě na této škole jsem se ukládal jeden večer ke spánku (pamatuji si, že to bylo na konci prvního ročníku), když ke mně Duch svatý jasně promluvil. „*Jdi nahoru do špice* (rozuměj půdní prostor internátu s velkým oknem otevírajícím nádherný výhled na oblohu; právě tam jsme se chodívali se studenty modlit) *a modli se!*“ V tu chvíli to byla ta poslední věc, která se mi chtěla dělat. Nicméně vnitřní hlas byl natolik naléhavý, že jsem uposlechl. Ve „špici“ jsem začal chválit Hospodina. Cítil jsem, že se k něčemu schyluje, netušil jsem však k čemu. A najednou to přišlo. Proud vyvěrající z nitra a rvoucí se ven mi uvolnil jazyk a já v modlitbě přirozeně přešel do uctívání v cizím jazyku. Od té doby se modlitba v jazycích stala neoddelitelnou součástí mého duchovního života. Pro mne osobně se zkušenost téměř dvouletého „čekání“ na tento dar stala povzbuzením k trpělivosti s těmi, kdo v této oblasti bojují stejně jako tehdy já.

Jiné *proč* může být *etické* – toto *proč* směřuje k životnímu stylu těch, kteří jsou pokřtěni v Duchu svatém, ale svým chováním jakoby to popírali. V tomto smyslu je třeba nezaměňovat dary Ducha svatého s ovocem Ducha (Ga 5). V korintském sboru se projevovalo tolik nadpřirozených darů, včetně modlitby v jazycích, až jejich používání musel apoštol Pavel korigovat svým prvním dopisem do Korintu! I přes mnohou rozmanitost darů se tam však také objevovaly případy štěpení sboru, nemravností a hádek. A byly to věci tak hluboce zakořeněné, že ještě mnohem později, po Pavlově smrti, římský biskup *Klement* ve svém dopise témuž sboru vyzývá sbor k jednotě a posvěcení. Jak tedy zdůrazňuje *Stanley Horton*: důležitým hlediskem je v tomto případě *ovoce Ducha*. Ježíš totiž řekl: „*Po jejich ovoci je poznáte.*“ (Mt 7,16-20).

Ať už jsou však ona „*proč*“ jakákoliv, neměla by – jak už bylo řečeno - překrýt ona „*že*“. To, že je modlitba v jazycích spojena se *křtem Duchem svatým*, jsme si již uvedli. Je také uvedena jako jeden z devíti darů Ducha v prvním listu Korintským 12. kapitole. Ekumenická verze biblického překladu místo o *modlitbě v jazycích* hovoří o *modlitbě ve vytržení*. To může zavádět podnět k myšlence, že takový člověk se neovládá. Nicméně čtrnáctá kapitola stejného listu jasně hovoří o tom, že duchovní dary, včetně modlitby v jazycích, jsou dány ke společnému prospěchu a můžeme je ovládat. V tomto

⁸ Tamtéž.

⁹ WOOD, G. *Living in the Spirit*. Springfield: Gospel Publishing House, 2009. ISBN neuvedeno. Str. 75.

oddíle Pavel hovoří o pořádku v rámci veřejných bohoslužeb a zdůrazňuje, že v zájmu společného prospěchu bychom se měli modlit za *výklad* modlitby v jazycích tak, aby jí mohli okolní lidé rozumět a vzít z této formy modlitby užitek. Pěkný příklad uvádí G. Wood ve zmíněné knize *Living in the Spirit: „Když jsem byl čerstvý student na Evangel College, zažívali jsme tam onoho roku 1958 probuzení. Během jedné večerní bohoslužby se někdo modlil v jazycích. Výklad přinesla jedna ze studentek, která – pokud jsem já věděl – dosud žádným duchovním darem neposloužila. Následně v noci byl evidentně dotčen na našem pokoji jeden student z Taiwanu. Řekl následující slova: „Byl jsem velmi zarmoucen. Daleko od domova a od rodiny, v cizí zemi. Ptal jsem se, jestli Bůh o mně vůbec ví. Modlitba v jazycích pronesená během dnešního shromáždění byla v mém rodném jazyce, mandarín. A výklad byl dokonalým překladem. Obrovsky mne to potěšilo a ujistilo, že Bůh o mne ví“*.¹⁰ Možná se tento příběh může zdát malicherný – Bůh „jenom“ někoho utvrdí o své přítomnosti. Ovšem každý z nás víme, jak je to pro nás v některých okamžicích života stěžejní a důležité.

Pokud zůstaneme na této osobní rovině, můžeme vyzdvihnout další přínos tohoto daru. „*Kdo mluví v jazycích, posiluje sám sebe*“ (1 K 14,4). V tomto smyslu Pavel říká, že on má dar modlit se v jazycích více než všichni Korintští. Toto slovo je možné dát do souvislosti s osmou kapitolou epištoly Římanům. Tam je uvedeno, že Duch přichází na pomoc naší slabosti, protože často ani nevíme, za co se máme modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním. Mnohdy přicházíme před Boha a vlastně nevíme, za co se přesně modlit. Necháme tedy průchod Jemu samotnému, aby se skrze modlitbu v jazycích Duch přimlouval a tak nás samotné vedl v modlitbě. Často se mi stává, že lidé přijdou na závěrečnou výzvu při kázání dopředu a chtějí se modlit. Mnohdy nevím, za co specificky se s nimi mám modlit. Mám však zkušenost, že jestliže se začnu modlit v jazycích, po nějaké chvíli cítím vedení k určitému tématu. Velmi často z reakcí zjistím, jak moc přesné toto vedení je. A zůstávám přemožen Boží milostí a znovu a zas s povděkem oceňuji tento dar, který nám Bůh dal.

Zajímavé je spojení modlitby v jazycích s Velkým pověřením. V závěru Markova evangelia Ježíš vysílá učedníky do celého světa a říká, že ti, kdo uvěří, budou mimo jiné *mluvit novými jazyky*. V této souvislosti je zajímavé zmínit, že průkopník letničního hnutí *Charles Parham* po zkušenosti na *Bethel Bible College*, kdy studenti mluvili v jednadvaceti známých jazycích, začal vyučovat, že misionáři se nemusejí učit cizí jazyk. Jediné, co potřebují, je zkušenost *křtu Duchem svatým*. Tento postoj sice většina pozdějších letničních vedoucích odmítla, on si jej však zachoval až do smrti.¹¹

Již zmiňovaný *Stanley Horton* vidí užitek daru jazyků ve čtyřech oblastech: v *uctívání* (1 K 14,2), v *budování* sebe samého (1 K 14,4), ve *vzdávání díky* (1 K 14,17) a jako *znamení* pro nevěřící (1 K 14,22)¹². Možná můžeme zůstat u tohoto seznamu s tím, že není možné na tomto místě vyčerpát všechny perspektivy, ze kterých je možné modlitbu v jazycích vidět. Důležité je zdůraznit, že vše, tedy i používání duchovních darů včetně modlitby v jazycích, se má dít v lásce. Jazyky by neměly být nástrojem štěpení, nýbrž budování. Navíc letniční hnutí má důrazů víc a fenomén *jazyků* tedy není možné vidět osamoceně. Stejně tak bychom mohli hovořit o důrazu na *znovuzrození, uzdravení, misii a evangelizaci, druhý příchod Ježíše Krista* apod. Mnoho z těchto důrazů nezastává letniční hnutí samo – je součástí širšího těla Kristova. Přesto, či právě proto, si i po oněch téměř dvaceti letech stále myslím, že letniční jsou dobrým duchovním domovem s bohatým dědictvím, které by se nemělo opět ztratit kdesi v historii.

¹⁰ WOOD, G. *Living in the Spirit*, str. 75.

¹¹ SYNAN, V. *The Holiness-Pentecostal Tradition*, str. 92.

¹² HORTON, S.M. *Systematická teologie*. Albrechtice: Křesťanský život, 2001. ISBN 80-7112-069-3. Str. 487.

Na závěr jedna zajímavost. Jedním z oněch jedenadvaceti jazyků, jimiž postupně promluvili v modlitbě studenti na Parhamově *Bethel Bible College* byla i čeština.¹³ Není to svým způsobem výzva?

Bc. Radek Smetana, M.A.
Zástupce biskupa AC pro vzdělávání

¹³ SYNAN, V. *The Holiness-Pentecostal Tradition*, str. 92.